

Riksdagens protokoll

2005/06:123

Måndagen den 15 maj

Kl. 11.00 – 12.44

Protokoll
2005/06:123

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 8 och 9 maj.

2 § Meddelande om frågestund

Tredje vice talmannen meddelade att vid frågestunden *torsdagen den 18 maj kl. 14.00* skulle följande statsråd närvara:

Vice statsminister Bosse Ringholm, statsrådet Ulrica Messing, socialminister Berit Andnor, statsrådet Carin Jämtin och statsrådet Jens Orback.

3 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Framställning

2005/06:RRS27 till konstitutionsutskottet

Redogörelse

2005/06:RRS20 till finansutskottet

4 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter

Försvarsutskottets betänkanden 2005/06:FöU10 och FöU11

Socialförsäkringsutskottets betänkanden 2005/06:SfU15 och SfU16

Finansutskottets betänkanden 2005/06:FiU8 och FiU25

5 § Bötesbelopp

Föredrogs
justitieutskottets betänkande 2005/06:JuU25
Bötesbelopp (prop. 2005/06:122).

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 16 maj.)

6 § En effektivare ordningsbotshantering

Föredrogs
justitieutskottets betänkande 2005/06:JuU41
En effektivare ordningsbotshantering (prop. 2005/06:187).

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 16 maj.)

*Svar på
interpellationer*

7 § Svar på interpellation 2005/06:386 om kompletterande utbildning för utländska akademiker

Anf. 1 Utbildnings- och kulturminister LEIF PAGROTSKY (s):

Fru talman! Ana Maria Narti har frågat mig om åtgärder för spridning och etablering av Internetkurser för utländska akademiker.

Jag anser att utländska akademikers etablering i Sverige är en fråga av yttersta vikt, och det är också en fråga som prioriteras högt av regeringen. Ett positivt resultat är att andelen nybörjare i högskolan med utländsk bakgrund har ökat och i stort sett motsvarar deras andel i befolkningen i relevant ålder. Vad gäller arbetsmarknaden påpekar Integrationsverket i sin rapport som heter *Rapport Integration 2005* att för utländska akademiker kan de första åren på arbetsmarknaden ge långsiktiga konsekvenser. En utrikes född akademiker som börjar sin karriär på den svenska arbetsmarknaden med ett jobb med låg status riskerar att bli inlåst i mindre kvalificerade yrken på lång sikt. Jag vill därför betona att det är avgörande att utländska akademiker så snart det är möjligt får arbete i nivå med sin kompetens eller får tillgång till kompletterande utbildningar.

I syfte att stärka integrationspolitiken och ta till vara tillväxtpotentia-
len hos hela den svenska befolkningen har regeringen i årets vårproposition (prop. 2005/06:100) lagt fram ett tiopunktsprogram som innebär 1 miljard kronor i ökade resurser för integrationspolitiken. För högskolans del innebär satsningen genomförandet av en tvåårig satsning på kompletterande utbildning för 300 lärare, en tvåårig kompletterande utbildning för jurister samt en förlängning av satsningen på högre praktisk förvaltningsutbildning för att öka den etniska mångfalden i statsförvaltningen. Dessutom ges Verket för högskoleservice extra resurser för att förbättra valideringen av utländska gymnasiebetyg så att personer

med utländska gymnasiebetyg som inte tänker studera vidare på högskola snabbare kan komma ut på arbetsmarknaden.

Vidare har Högskoleverket 2006 fått i uppdrag att genomföra en nationell kartläggning och analys av olika former av kompletterande högskoleutbildningar för utländska akademiker. Högskoleverket ska även utvärdera den särskilda utbildning för utländska akademiker som Linköpings universitet och Malmö högskola anordnat på uppdrag av regeringen sedan 2002. Utvärderingen ska också omfatta den utbildning som Högskolan i Borås har anordnat inom ramen för den så kallade Invandrarakademin. Högskoleverket ska dessutom med sin utvärderingsverksamhet bidra till att öka integrationen av personer med utländsk högre utbildning på den svenska arbetsmarknaden genom bedömning av eftergymnasiala utbildningsmeriter.

Ana Maria Narti lyfter fram ett projekt vid Myndigheten för nätverk och samarbete inom högre utbildning: Mångfaldens akademiker – utveckling av nätkurser. Projektet syftar till att utveckla en modell för hur landets högskolor ska kunna erbjuda ett gemensamt utbud av kompletterande nätkurser för invandrade akademiker. Den involverar bland annat flera lärosäten. Kurserna kommer att ges över Internet vilket medför att studenter oberoende av bostadsort kan följa utbildningarna. På många orter finns även lärcentrum där studenterna får tillgång till en kreativ studiemiljö.

Universitet och högskolor har stor frihet att själva starta och utveckla kurser och program. Regeringen begränsar i första hand sin styrning till att fastställa mål och följa upp resultat men beslutar inte om enskilda kurser. Projektet Mångfaldens akademiker är ett utmärkt exempel på den självständighet universitet och högskolor har för att bedriva sin verksamhet. Genom Myndigheten för nätverk och samarbete inom högre utbildning har de berörda lärosätena en bra möjlighet att utveckla en modell för kompletterande nätkurser och genom Nätuniversitetet få god spridning på utbildningen.

Till sist vill jag tillbakavisa Ana Maria Nartis felaktiga påstående att Ams vägrar ge stöd till utländska akademiker som är i behov av kompletterande utbildning. På uppdrag av regeringen anordnade Ams under perioden 2001–2003 olika kompletterande utbildningar i vilka det deltog sammanlagt 3 400 personer. Efter denna projektperiod har Ams fortsatt att ge kompletterande utbildningar för utländska akademiker utifrån den kompetens som arbetsmarknaden efterfrågar.

Anf. 2 ANA MARIA NARTI (fp):

Fru talman! Tack, kultur- och utbildningsministern! Det känns att det är valår i år. Allting är näst intill perfekt. Men om man tittar på fakta som står redovisade just i integrationsrapporterna, både 2003 och 2005, ser man att antalet felysselsatta eller fullständigt arbetslösa utländska akademiker bosatta i Sverige är mycket högt. 30 000 var de i rapporten från 2003.

Det finns också en annan iakttagelse som de här rapporterna har plockat fram, och det är en mycket allvarlig iakttagelse. Väldigt många människor med akademisk utbildning bakom sig från andra länder hålls kvar i kurser på mycket låg nivå år efter år. Maskineriet fungerar i verkligheten betydligt sämre än vad utbildningsministerns svar låter oss för-

stå. Detta har också att göra med ett godtyckligt mönster för reaktion där det är Amsinvolvering i finansieringarna. 3 400 verkar vara ett stort antal, men jag har besökt utbildningarna för utländska akademiker, både i Malmö, Linköping och Borås. Jag har direkta kontakter med dem som studerar i Göteborg och i Stockholm. Sättet att finansiera de här kurserna varierar väldigt kraftigt mellan olika orter.

Malmö har löst problemet. Malmö högskola har mycket god kontakt med länsarbetsnämnden, och där finns det en överenskommelse som gör att människor inte behöver avbryta en redan påbörjad utbildning därför att de plötsligt står utan finansiering. Men när jag besökte både Borås och Linköping var studenterna oerhört oroliga. De visste inte om de kunde avsluta sina studier.

Sedan är det en annan sak: Om man jämför siffrorna ser man att det fortfarande är absolut omöjligt att täcka behovet med kurser på högskola och universitet. Det går inte. Det kommer aldrig att finnas finansiering för det. Det är därför vi har försökt få i gång en annan typ av utbildning som skulle lösa åtminstone de första svårigheterna för de här människorna.

Framför allt är det väldigt viktigt att komma ihåg att många redan har fastnat utanför. Det är inte fråga om att det finns en risk att de fastnar; de *har* fastnat. Just de här människorna som finns utanför behöver en helt annan sorts stöd än det som i dag erbjuds. I första hand behöver de ett mycket större antal kurser och träningsmöjligheter än vad högskolorna och universiteten i dag kan erbjuda. Jag kan komma tillbaka till detta i nästa inlägg.

Anf. 3 Utbildnings- och kulturminister LEIF PAGROTSKY (s):

Fru talman! Nej, Ana Maria Narti, det är verkligen inte min åsikt att allt är perfekt ställt på detta viktiga område. Jag tyckte att jag var väldigt tydlig i mitt svar med att säga att detta är en ytterst angelägen uppgift och att det inte är bra ställt. Det var just därför jag räknade upp så många olika åtgärder som nu pågår och som har vidtagits. Det är just detta det handlar om: Så många åtgärder behövs därför att utgångsläget faktiskt är ganska dåligt.

Det är dock inte heller så, som Ana Maria Narti säger, att allt är katastrof. Det finns vissa saker som har gått ganska bra. Jag personligen är väldigt glad över att bland unga med invandrabakgrund är andelen som går vidare till högre studier inte lägre än bland de ungdomar som inte har invandrabakgrund. Det tycker jag trots allt är en väldigt viktig lät oss kalla det etappseger. Väldigt mycket återstår, inte minst på det viktiga område som Ana Maria Narti lyfter fram, nämligen felysselsättningen bland vuxna invandrade akademiker som inte har kunnat få full valör för de kunskaper de haft med sig när de kommit till Sverige. Men den totala utskåpning som Ana Maria Narti består det nuvarande utbildningsväsendet, högskolornas ansträngningar och allt det engagemang som finns på olika lärosäten tycker jag å andra sidan är orättvis.

Dessutom skulle jag vilja föreslå Ana Maria Narti att hon med lite större kraft och förhoppningsvis effektivitet försöker mobilisera sitt parti och den borgerliga allians som man i tidningen kan läsa är så samspelt och vill ta över regeringsmakten att engagera sig lite mer. Vi har i Sverige en spjutspets på det här området som också Ana Maria Narti nämner

i positiva ordalag, nämligen Nätuniversitetet eller Myndigheten för nätverk och samarbete inom högre utbildning, som syftar till att vi ska kunna ta vara på de fantastiska möjligheter som tekniken har öppnat för oss att skräddarsy utbildningar för små grupper av människor som har gemensamma behov men som lever utspritt i olika delar av landet. Här tvingas jag konstatera att Folkpartiet och den borgerliga alliansen inte tycker som Ana Maria Narti och jag, nämligen att detta är en viktig verksamhet.

Jag tycker dessutom att vi ska enas om att breddad rekrytering till våra högskolor kräver fler platser på våra högskolor. Ju mer man stramar åt antalet platser, desto hårdare drabbar det dem som står längst från högskolan. Det är de som då trängs ut. De som har det lättast och de som inte behöver särskilda åtgärder kommer inte att påverkas av det. Där har vi nu en ganska tuff politisk strid mellan de två politiska blocken. Jag tolkar Ana Maria Nartis starka engagemang som så närliggande mitt att jag har svårt att förstå hur det kan förenas med stöd för den linje som innebär krympt antal platser och nedläggning eller kraftig neddragning av Nätuniversitetet.

Här är ett av skälen till att jag inte tycker att blockpolitiken är idealisk i svensk politik. Vi kan finna varandra över den politiska barriären och samarbeta kring sådana här frågor där vi har ett gemensamt engagemang. Det Ana Maria Narti redovisar i dag tyder ju på att hon har mycket mer gemensamt med den politik vi för än med den nedmontering av denna politik som Folkpartiet har lyckats få alliansen att demonstrera.

Anf. 4 ANA MARIA NARTI (fp):

Fru talman! Tack, statsrådet! Jag tänker inte gå in på en större debatt om våra utbildningspolitiska linjer i de två blocken eftersom jag bara har fyra minuter. Jag måste dock påpeka att vi har pengar för utländska akademiker i Folkpartiets budget och att förslaget om Internetkurser för utländska akademiker finns också i alliansens program. Där behöver vi inte slåss, för så är det.

Jag har inte svartmålat högskolor och universitet. Tvärtom beundrar jag och respekterar eldsjälarna i Borås, Göteborg, Malmö, Lund, Stockholm och Linköping som slåss för att få i gång kompletterande kurser för utländska akademiker. Problemet är att dessa kurser har som mål att vara väldigt korta, och det är just de korta kurserna som alltid offras av universiteten.

Målet skulle vara att en människa som redan har en akademisk utbildning så fort som möjligt kommer in i yrket och inte sitter i universitetsstudier en gång till. Detta är slöseri. Därför är inte lösningen kurser på högskola och universitet. Lösningen är att skapa möjligheter för människor att träna självständigt.

Jag har diskuterat frågan med Sigbrit Franke, universitetskanslern, och vi är helt överens: Modellen är att låta akademikerna gå till ett datortek eller ett centrum för flexibelt lärande och träna tills reflexerna sitter i. Jag har lärt mig skriva på svenska i vuxen ålder och vet hur mycket tid och möda det tar. Och en akademiker som inte kan skriva yrkesspråk är en halvfungerande akademiker. Man blir en belastning på arbetsplatsen eftersom man hela tiden måste springa till sina svenska kamrater och be att få sina texter korrigerade. Så kan inte en arbetsplats fungera.

Därför är vi överens med Sigbrit Franke. Modellen är att låta högskolorna och universiteten bara utfärda slutintyg om att detta har kompletterats och fungerar, ett intyg om avslutad kurs – inte universitetspoäng, inte hela komplikationen med att skapa platser, finansiera dessa och så vidare.

Sedan, utbildningsministern, har de kurser på Internet som just nu produceras – Malmö högskola har ansvaret för det – faktiskt startats på vårt initiativ. Organiserade utländska akademiker har i årtal tjtat och tjtat, och sedan har äntligen myndigheten för nätsamverkan kommit in och finansierat. Men det började med våra initiativ, och det borde man också på något sätt lyfta fram.

Anf. 5 Utbildnings- och kulturminister LEIF PAGROTSKY (s):

Fru talman! Jag måste säga att jag inte kan hitta någonting i det Ana Maria Narti säger som jag inte håller med om. Jag har samma erfarenheter i min familj. Jag vet vad det betyder för akademiker inte bara att vara ofullständiga i svenska utan också att ha svagt självförtroende även om ens svenska till äventyrs råkar vara väldigt bra. Jag vet vad det betyder, och jag vet att detta är en nyckelfaktor inte bara för att lyckas i sina studier utan också för att därefter kunna hävda sig på arbetsmarknaden.

Det som skiljer oss åt är synen på politiken. Jag konstaterar att den myndighet som jag vill skapa, som är spjutspets för utvecklingen, och som jag vill vidareutveckla, satsa mer på, där vill Folkpartiet skära ned med 41 miljoner kronor. Kristdemokraterna vill lägga ned den helt och hållet, och alliansen har olika nivåer på minus. Ingen har föreslagit en ambitionshöjning.

Ana Maria Narti säger att alliansen är överens om Internetkurs-satsningen. Jag har letat noga i de motioner som har väckts i riksdagen av alliansen under våren. Det finns inte ett ord eller en krona. Ingenting. Det är möjligt att någon har skrivit en artikel eller har sagt något i en debatt, men för det som räknas, som har lagts fram för Sveriges riksdag och som får kosta pengar, är siffran faktiskt 0. Jag beklagar det. Här är ett område vi hade kunnat samarbeta om.

Jag tycker också att det arbete som bedrivs i Malmö är bra. Att Ana Maria Narti har varit med och inspirerat, tagit initiativ och påverkat är jättebra. Det är ett exempel som visar hur ett sådant samarbete kan fungera.

Jag vill bara påminna om att jag har utnämnt prorektorn i Malmö som ansvarar för detta till chef för Nätuniversitetet, den myndighet som alliansen vill rusta ned, som Folkpartiet vill dra ned kraftigt på. Jag vill i stället att de goda exempel som har utvecklats i Malmö ska få spridas över landet och komma fler invandrarakademiker till del.

Jag drar mig till minnes att Folkpartiet var emot inrättandet av Högskolan i Malmö, som nu är så framgångsrik, framför allt med sitt arbete med att rekrytera studenter från studieovana miljöer, från invandartäta miljöer. Jag har inget minne av att folkpartister stod på barrikaderna och krävde högskola till Malmö där en så låg andel ungdomar gick över från gymnasium till högskola.

Hjälp till med att satsa mer på detta, men jag tror att Ana Maria Narti har hamnat i fel sällskap. I alliansen vill man dra ned på ambitionen för högskolan, man vill dra ned på ambitionen för Nätuniversitetet och man

vill dra ned på ambitionen för breddad rekrytering. Då passar det bättre med Ana Maria Nartis varma engagemang och konstruktiva idéer i frågan i en annan miljö än i den utbildningsfientliga alliansen.

Prot. 2005/06:123
15 maj

*Svar på
interpellationer*

Anf. 6 ANA MARIA NARTI (fp):

Fru talman! Det var ett vackert försök att rekrytera någon till sossarna. Vårt tänkande är faktiskt annorlunda. Vi räknar inte myndigheter, mängden pengar och människor i första hand. Vi satsar på kvalitet. Vi är säkra på att om man låter de fristående grupperna, invandrarbefolkningen, försvara sina intressen, om man ger en chans för det nya civila samhället att växa sig starkt, skulle det kosta betydligt mindre och resultaten bli betydligt bättre.

Kolosserna, Ams och så vidare, myndighet på myndighet, har inte löst segregationens problem. Under hur många decennier? Jag har absolut ingen illusion om att dessa kolosser, dessa stora tunga och mycket ofta mycket ineffektiva system, plötsligt skulle vakna hösten 2006 och rätta till det som de själva under en lång tid har hållit kvar i en krissituation.

Nej, jag tror på det civila samhället. Jag tror på människorna själva. Jag tror på självständiga grupper av invandrare. Därför kommer jag att gråta blod när jag kommer att se det vackra initiativet, startat av invandrare, gå i stöpet. Kurserna kommer att bli småkurser som presenteras för några tiotalet personer här och där i Sverige. Vi saknar till exempel läkare. En hudläkare kostar summa summarum 100 000 kr i månaden på grund av bristen på läkare.

Anf. 7 Utbildnings- och kulturminister LEIF PAGROTSKY (s):

Fru talman! Ana Maria Narti säger att det inte handlar om någon myndighet eller pengar utan att det handlar om det civila samhället. Jag har också starka förhoppningar och stark tilltro till det civila samhället. Ana Maria Narti har frågat mig som minister här i riksdagen vad jag ska göra. Då vill jag inte stå här och säga att jag hoppas att jag kan stå med armarna i kors och låta det civila samhället ta hand om saken. Jag har försökt att redovisa vad regeringen tar för initiativ. Regeringen sitter i centrum och tar centrala initiativ.

Jag vill ta initiativ på ett sätt som är förenligt med min grundsyn att vi ska ha ett starkt decentraliserat högskoleväsende i Sverige. Initiativ ska tas om hand lokalt och inte tvångskommenderas uppifrån. De exempel Ana Maria Narti nämner ger precis uttryck för detta. Ana Maria Nartis eget initiativ har Malmö högskola nappat på, och det har gått bra.

Men detta ändrar inte det faktum att pengar kan vara bra att ha. Om man vill ha kraft i detta och att det inte bara ska vara några spridda öar runtom i landet krävs inspiration, erfarenhetsutbyte, samarbete, kanske lite samordning. För det har vi en myndighet som jag vill ge kraftfulla resurser och som Folkpartiet och andra borgerliga partier vill krympa eller helt enkelt lägga ned. Då blir det svårare för det civila samhället att utveckla skraddarsydda kurser för de människor som har kommit till Sverige med olika bakgrund och som behöver andra studieformer än den traditionella gruppundervisningen på högskolan.

Dessutom behövs det fler platser på högskolan. Det är också något som jag engagerar mig starkt för, bland annat därför att jag är helt över-

tygad om att det är bra just för den synpunkt vi diskuterar nu vad gäller breddad rekrytering. Då tvingas jag, tyvärr återigen, konstatera att om engagemanget i de här frågorna är starkt har Ana Maria Narti hamnat i fel sällskap. I den borgerliga alliansen finns inget engagemang i de gemensamma programmen kring dessa frågor.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 2005/06:385 om utnyttjande av stöd från EU:s sociala fonder

Anf. 8 Statsrådet HANS KARLSSON (s):

Fru talman! Ana Maria Narti har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att garantera de små organisationernas och småföretagens – och då framför allt invandrarnas organisationer och företag – tillgång till projektförfinansiering med medel från Socialfonden. Hon frågar mig även på vilket sätt jag avser att förstärka de maktlösa – de arbetslösa och invandrarnas – möjligheter att ta initiativ till och leda verksamheter som lovar att öppna vägen till ett meningsfullt och någorlunda anständigt betalt arbetsliv. Vidare frågar hon mig på vilket sätt jag avser att formulera departementets förordningar och instruktioner till Ams och länsarbetsnämnderna för att undanröja de rutiner som gör att man inte anvisar deltagare till lovande projekt initierade av de arbetslösa själva.

Europeiska socialfonden, en av EG:s strukturfonder, omfattar under programperioden 2000–2006 bland annat mål 3 och Equal. Mål 3 syftar till att stärka individens ställning på arbetsmarknaden genom kompetensutveckling av såväl sysselsatta som arbetslösa. Equal syftar till att genom transnationellt samarbete främja nya metoder för att motverka allt slags diskriminering och ojämlikhet på arbetsmarknaden. ”Empowerment” utgör en av principerna i Equal.

Övervakningskommittéer har till uppgift att löpande följa resultaten och göra de anpassningar av mål 3 och Equal som behövs. I övervakningskommittéerna finns ett 30-tal företrädare för myndigheter, arbetsmarknadens parter och andra organisationer – bland annat organisationer inom den sociala ekonomin. Inom mål 3 finns även regionala partnerskap, vilka tar aktiv del i genomförandet av programmet.

Oberoende slututvärderingar av mål 3 och Equal har avlämnats under 2005. Utvärderingen av mål 3 visar att flera av målsättningarna för insatsområde 1 Kompetensutveckling för sysselsatta, som främst inriktats på små och medelstora företag, har uppnåtts. Insatsområde 4 Lokal utveckling, som Ana Maria Narti nämner och som syftar till att stödja lokala initiativ och aktörer för att skapa sysselsättning, förefaller vidare, som avsetts, ha involverat andra aktörer än de offentliga och initierat samarbeten på lokal nivå. Utvärderarna konstaterar att den individanpassade ansatsen i mål 3 har varit framgångsrik då en majoritet av deltagarna är positiva och insatserna upplevts som meningsfyllda. Utvärderarnas slutsats är här att mål 3-projekten i hög grad har bidragit till deltagares känsla av egenmakt och självtillit och att detta är en god grund för att på sikt kunna få arbete. Jag vill i detta sammanhang nämna att mål 3-programmet hittills har omfattat mer än en miljon personer, vilket mots-

varar mer än 20 % av den svenska arbetskraften. Mer än hälften av medlen har tilldelats icke offentliga projektanordnare.

Positiva utvärderingsresultat avseende Equal är bland annat att principen om ”empowerment” har inneburit mervärden och att Equal har givit resultat som på sikt kan komma att minska diskrimineringen på arbetsmarknaden. Här vill jag också nämna att Equalprojekten bedrivs i breda så kallade utvecklingspartnerskap, som oftast omfattar såväl offentlig som privat och ideell sektor. Alla partner ska här ha samma inflytande, vilket enligt min bedömning möjliggör att små organisationer kan delta i arbetet på samma villkor utan att behöva axla ett tungt finansiellt ansvar.

I frågan om nationell medfinansiering av mål 3 och Equal har regeringen och riksdagen valt att tillämpa grundprincipen att inte ”öronmärka” medel på statsbudgeten. Detta innebär att medfinansiering ska ske från myndigheters ordinarie anslag, men den kan också ske från till exempel kommuner och andra aktörer. När det gäller Ams roll i medfinansieringen, och anvisandet av deltagare till socialfondsprojekten, har regeringen i regleringsbrev till myndigheten lyft fram att de arbetsmarknadspolitiska anslagen kan användas för medfinansiering av bland annat mål 3. Det är dock alltid arbetsförmedlingen som i det enskilda fallet har att bedöma om den ska avsätta medel för medfinansiering av ett visst projekt.

Sammanfattningsvis anser jag att socialfondsprogrammen mål 3 och Equal på många sätt bidragit till att stärka de mest utsatta grupperna på arbetsmarknaden. Jag har inte för avsikt att initiera några ändringar i förordningar och instruktioner till Ams avseende innevarande programperiod, som upphör i december i år.

Nu pågår förberedelser för nästa programperiod för EG:s strukturfonder, vilken omfattar åren 2007–2013. En viktig utgångspunkt vid utformningen av de nya socialfondsinsatserna kommer att vara erfarenheterna av tidigare programperioder, bland annat av mål 3 och Equal.

Anf. 9 ANA MARIA NARTI (fp):

Fru talman! Tack, arbetslivsministern!

Det är väldigt roligt att se hur olika livet kan se ut beroende på varifrån man tittar på det. Tittar man uppifrån är allting näst intill perfekt, som det också var med kultur- och utbildningsminister Pagrotsky. Men ser man sakerna nedifrån upptäcker man helt andra bilder.

Nu råkar det vara så att arbetslivsministern inte behöver beskriva för mig hur EU-projekten organiseras i Sverige. Jag har själv jobbat med detta, innan jag kom in i riksdagen, och jag har fortfarande kontakt med grupper som har arbetat med det. Jag har varit väldigt nära olika försök att starta och driva vidare nedifrån kommande initiativ. Därifrån ser sakerna helt annorlunda ut.

Det finns en rolig mening i den text som arbetslivsministern just har läst upp, och det är att de mindre organisationerna och företagen ska kunna bidra till arbetet ”utan att behöva axla ett tungt finansiellt ansvar”.

Hur bidrar man till någonting utan pengar? Det vill jag fråga arbetslivsministern. Vilken roll får en liten invandrarorganisation som är fattig och som inte vet om den kan överleva året när den kommer i samarbete

med länsstyrelsen, Röda Korset och jag vet inte vilka andra mycket starka system i vårt samhälle?

”Empowerment” kräver i första hand att det ska finnas en finansiering för sådana som inte själva kan skaffa sig finansiering.

Varför kan Finland försäkra sig om att den nationella finansieringen öppnar också för de små, att det finns pengar för dem? Om det beror på de stora tunga systemen försvinner de små.

Det här har jag redan tidigare, för ett antal år sedan, anmält till konstitutionsutskottet. I konstitutionsutskottets bedömning av situationen kom det fram att pengarna under den tidigare perioden och fram till 2001 inte hade använts klanderfritt i Sverige.

Jag upprepar: Sett från invandrarbefolkningens synvinkel har den här tiden med de två perioderna med pengar från Socialfonden inte alls betytt en mycket stor förändring – tvärtom väldigt många beska besvikelser. I den första perioden var det lättare att få deltagare till projekt som var väl initierade och ledda av de arbetslösa själva. Mer och mer har utvecklingen gått mot centralisering och uppifrånstyrning. Uppifrånstyrning är någonting helt annat än ”empowerment”.

Anf. 10 Statsrådet HANS KARLSSON (s):

Fru talman! En erfarenhet från mål 3 är att det kan vara svårt för ekonomiskt svaga organisationer att vara projektanordnare. Det vet vi. Det där är något som vi har arbetat aktivt för att hitta lösningar på. Samtidigt har ideella organisationer haft en betydande roll i övervakningskommittén och de regionala partnerskapen.

En central princip i Equalprogrammet är just att små organisationer som representerar utsatta grupper ska delta i arbetet på samma villkor som större aktörer. En erfarenhet är att små organisationer har stora möjligheter att få genomslag för sina idéer inom ramen för den typ av samverkan som finns i Equal.

Som jag sade i interpellationssvaret bedrivs projektverksamheten inom Equal i så kallade utvecklingspartnerskap, där de olika parterna ska ha samma inflytande. Sedan vet vi, Ana Maria Narti, att det är utomordentligt svårt för en liten organisation att driva ett sådant här projekt. Det innebär finansiella risker, och man måste ha en medfinansiering som fungerar, så att man inte plötsligt står utan medel eller utan likviditet. Där är det ju de offentliga medfinansierarna som har kommit och kommer att bli ryggraden i de här projekten.

Anf. 11 ANA MARIA NARTI (fp):

Fru talman! Det är bra att få klart besked: Lämna alla förhoppningar om stöd från ESF utanför den här dörren. Det är fortfarande det offentliga som kommer att ha monopolet. Det är bra att arbetslivsministern talar klarspråk.

Det är detta som jag under tolv år av mitt liv har försökt påverka. Jag konstaterar att jag har fått stryk och med mig många representanter för små invandrarorganisationer. De tvingas ofta att dö svältdöden eftersom vårt system att arbeta i Sverige och låta pengarna arbeta ger mycket till dem som redan har och nästan ingenting till dem som inte har så mycket.

Den grymma ojämlikheten är mycket klart illustrerad i just detta sammanhang.

Om det fanns en säkrare modell för nationell finansiering skulle det också finnas möjlighet för de små att växa vidare.

Häromdagen hörde vi på radio att Blatteförmedlingen ska få samarbeta med Länsarbetsnämnden i Stockholm. Jag vet inte hur många sammanträden och brevväxlingar vi från invandrarbefolkningen har varit inblandade i för att få i gång ett sådant samarbete. Jag gratulerar Blatteförmedlingen, men jag är väldigt ledsen och sörjer alla grupper som redan har släckts. Där var det entusiasm, mycket energi och nya idéer. Det var grupper som plötsligt kunde erbjuda ett professionellt betalt arbete till människor som hade varit utanför arbetslivet i 8 år, ibland till och med i 14 år.

Detta håller på att dö. Arbetslivsministern är nöjd. Han ser inte ens den här delen av problemet. Det är som om de små inte existerar för det svenska socialdemokratiska systemet.

Om ni vill starta en ny attityd inför den kommande perioden, låt oss samla vittnena och låt dem berätta hur det är att försöka komma in i samverkan med de stora tunga systemen. Lyssna på dem. Deras röster har hittills helt ignorerats i detta sammanhang.

Anf. 12 Statsrådet HANS KARLSSON (s):

Fru talman! Precis som Ana Maria Narti säger pågår nu förberedelser för den nya programperioden. Den sträcker sig fram till 2013. Vi kommer att gå in i det nya som benämns regional konkurrenskraft och sysselsättning. Regeringens avsikt är att till EG-kommissionen föreslå att insatserna bland annat ska syfta till att integrera personer som står långt från arbetsmarknaden och att motverka diskriminering på arbetsmarknaden. Regeringen är angelägen om att man i den nya programperioden dessutom ska bygga vidare på de erfarenheter som finns i nuvarande socialfondsprogram och erfarenheter från "Empowerment"-programmen.

Anf. 13 ANA MARIA NARTI (fp):

Fru talman! "Empowerment"-programmen, som de ser ut i Sverige i dag, har uttryckt tankesätt och arbetssätt som kommer uppiifrån. De har varit hierarkiskt uppbyggda och centraliserade. De små har inte fått vara med och spela på arenan.

Om ni verkligen vill öppna dialogen finns det en möjlighet att samla de små aktörerna. Under den första perioden försökte vi från invandrarbefolkningen göra en uppskattning av hur många projekt som hade blivit beviljade på initiativ av och med ledning från invandrarbefolkningen. Det var omkring 1 %. Under den andra perioden kommer det att bli betydligt färre.

Man kan göra något åt det, men då måste man ändra systemet.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 2005/06:376 om översyn av regelverket för a-kassan

Anf. 14 Statsrådet HANS KARLSSON (s):

Fru talman! Mikael Damberg har frågat mig om min inställning i fråga om arbetslöshetskassans bedömning av huruvida viss ersättning ska betraktas som avgångsvederlag och om jag avser att ta initiativ till att förtydliga regelverket i arbetslöshetsförsäkringen för att undvika att liknande situationer som den i interpellationen beskrivna situationen uppstår igen.

Frågorna är ställda mot bakgrund av att telekomföretaget Ericsson i samband med sin nedläggning av verksamheten i Nynäshamn lämnat viss ersättning till medarbetare. Av Mikael Dambergs beskrivning framgår att den produktionsersättning företaget och IF Metallklubben kommit överens om för att säkra leveranser till kunder samtidigt som företaget utvecklade verksamheten, av arbetslöshetskassan betraktas som avgångsvederlag. Det medför att sökanden inte får arbetslöshetsersättning för tid som anses täckt av avgångsvederlaget.

Jag har fått information om att arbetslöshetskassans beslut ännu inte är slutligt avgjorda. Det ankommer nu på kassan, och domstolarna i den mån ärendena går vidare, att avgöra om den ersättning som lämnats ska ses som avgångsvederlag eller ej.

Sedan många år finns en lagregel som innebär att om den sökande fått avgångsvederlag ska beloppet omräknas till tid och sökanden anses kompenserad av sin före arbetsgivare för den tiden och därför inte berättigad till arbetslöshetsersättning. Tanken bakom det är att sökanden av staten genom arbetslöshetsförsäkringen ska kompenseras för inkomstbortfall och om han eller hon inte har ett inkomstbortfall utan får ersättning av arbetsgivaren så ska det allmänna inte behöva träda in förrän senare.

Eftersom ärendena inte är slutligt avgjorda vill jag inte uttala mig vidare i frågan.

Anf. 15 MIKAEL DAMBERG (s):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka statsrådet för svaret. Jag har förståelse för att Hans Karlsson och regeringen i det här läget inte kan kommentera ett enskilt ärende. Frågan är dock av principiell betydelse och den kommer att få stor betydelse framöver. Det är viktigt att interpellationen väcks nu och att regeringen följer frågan med stort intresse framöver.

Jag lämnade in den här interpellationen samma dag som jag var på besök i Nynäshamn. Jag träffade den lokala IF Metallklubben och jag träffade företrädare för Nynäshamns kommun, bland annat kommunalrådet Ilija Batljan. Framför allt samtalade jag med enskilda människor som hade drabbats av a-kassans beslut.

De här människorna har drabbats dubbelt; först av beslutet att Ericsson valde att lägga ned fabriken och flytta delar av verksamheten där inte alla kunde få fortsatt jobb. De blev arbetslösa. De arbetslösa blev nu drabbade en andra gång av a-kassans tolkning av den ersättning de fick, nämligen att det skulle vara ett avgångsvederlag.

Det är en mycket märklig tolkning utifrån min utgångspunkt. Produktionsersättningen gavs till alla medarbetare. Man fattade beslut om ersättningen långt innan någon hade fått gå från Ericsson. Den betalades ut som ett direkt samband med den produktion som fullföljdes vid fabriken för att säkra leveranserna och kvaliteten i verksamheten.

Jag träffade dessa enskilda människor – jag tror att det är viktigt att veta om det när vi diskuterar dessa frågor – som tvingats sälja bilen, som har fått betalningsanmärkningar och som har tvingats låna av familj och vänner för att klara uppehållet därför att de under en tid faktiskt inte får rätt till sin a-kassa som de har betalat in till.

Jag tror att det är viktigt för oss som politiker att se vad som händer i systemen när sådana tolkningar görs.

Mitt engagemang handlar inte bara om dessa enskilda före detta Ericssonanställda, utan det handlar också om vilken typ av princip som vi lägger fast i Sverige framöver om dessa tolkningar skulle bli gällande. Jag tror att om detta skulle få råda framöver skulle företagen ta mindre ansvar för sina anställda när de lägger ned verksamhet, flyttar om och omstrukturerar, och vi skulle få en fackföreningsrörelse som var mindre benägen att hjälpa till under dessa omställningsperioder och som i stället bara skulle försvara den verksamhet som finns. Jag tror att det skulle missgynna Sveriges utveckling och tillväxt också.

Jag tackar därför för svaret men hoppas att Hans Karlsson, om han inte kan lova en översyn av regelverket, ändå lovar att han kommer att följa frågan och om tolkningarna blir fel återkommer till riksdagen med tydligare besked i denna fråga.

Anf. 16 Statsrådet HANS KARLSSON (s):

Fru talman! Jag kan försäkra Mikael Damberg att jag följer denna fråga. Detta är en diskussion som har uppstått både i Nynäshamn och i Kalmar i samband med Bombardiers neddragning. Jag råkar ju bo i länet, så jag följer också medierna hela tiden och har tagit del av den rapportering som har varit om detta. Jag kommer att följa detta mycket noga.

Anf. 17 MIKAEL DAMBERG (s):

Fru talman! Det är ett glädjande besked, och jag tror att det känns tryggt. Det är en lite märklig situation som vi har hamnat i där IF Metall driver process mot sin egen a-kassas beslut i en fråga.

Här finns det alltså en stor enighet både från industrin och från företagen, men också från den fackliga sidan, om att denna tolkning, om den blir gällande, kan bli farlig för de enskilda medlemmarna som drabbas av arbetslöshet men också för företagets utveckling och omställning framöver.

Jag är tacksam för beskedet att ministern tänker följa frågan, och jag räknar med att jag återkommer i frågan om man inte ändrar denna tokiga tolkning. Tack för svaret.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellation 2005/06:379 om vuxenmobbing

Anf. 18 Statsrådet HANS KARLSSON (s):

Fru talman! Christer Winbäck har frågat mig om jag anser att Arbetsmiljöverkets föreskrifter är ett tillräckligt bra redskap för att komma åt problemet med vuxenmobbing samt om jag är beredd att vidta några andra åtgärder mot vuxenmobbingen och i så fall vilka.

I frågesvaret den 19 april 2006 pekade jag på det ansvar som vilar framför allt på Arbetsmiljöverket och arbetsmarknadens parter. Jag omnämnde också de föreskrifter som Arbetsmiljöverket meddelat mot kränkande särbehandling. Dessa regler är enligt min mening tydliga och ändamålsenliga.

Emellertid kan inte förändringar åstadkommas enbart genom regler eller handlingsplaner. Reglerna och planerna måste kompletteras med andra åtgärder för att ge effekt. De föreskrifter som finns måste följas upp med tillsyn och informationsinsatser. Detta är ett långsiktigt arbete. När det gäller reglerna om kränkande särbehandling ligger uppgiften på Arbetsmiljöverket. Som jag nämnde i frågesvaret har verket inom ramen för sina resurser prioriterat insatser på detta område. Och jag följer frågan uppmärksam. Jag finner det dock inte meningsfullt att för närvarande ta några andra initiativ i frågan.

Då Christer Winbäck, som framställt interpellationen, anmält att han var förhindrad att närvara vid sammanträdet förklarade tredje vice talmannen överläggningen avslutad.

11 § Svar på interpellation 2005/06:373 om skatt på flygresor

Anf. 19 Finansminister PÄR NUDER (s):

Fru talman! Ronny Olander har frågat mig vilken beredskap jag har sett till att regeringen har för flygskattens verkningar vad gäller jobben, tillväxten och regional utveckling i Skåne.

Det är angeläget att alla delar av samhället bidrar till att minska skadliga utsläpp och uppfylla relevanta miljömål. Detta gäller också luftfarten. Trots att flyget är det transportslag som bidrar till störst klimatpåverkan i förhållande till utfört transportarbete och dessutom det transportslag som ökar snabbast tar luftfartens aktörer inte sitt kostnadsansvar för dess klimatpåverkan. Det finns därför anledning att utan fördröjning införa en ekonomisk miljöstyrning för att minska luftfartens klimatpåverkan, däribland koldioxidutsläppen. Med hänsyn härtill har regeringen, som en del av den fortsatta gröna skatteväxlingen, nyligen överlämnat propositionen *Skatt på flygresor* (2005/06:190) till riksdagen.

I propositionen lämnas ett förslag till en lag om skatt på flygresor. Förslaget innebär att flygskatt ska betalas för passagerare som reser från en svensk flygplats i ett flygplan som är godkänt för fler än tio passagerare. I lagförslaget har regionalpolitisk hänsyn tagits genom att flygresor till stödområde A eller till Hagfors är undantagna från skatteplikt. Även flygresor till en destination inom Europa från stödområde A och B eller från Gotland är undantagna från skatteplikt.

Ett undantag för passagerare som reser till och från stödområde A är motiverat för att uppnå målen om regional utveckling och bidra till en god service i de delar av landet som har de största lägesnackdelarna. I regioner med dåliga alternativa transportförbindelser spelar flyget en avgörande roll för att uppnå de transportpolitiska målen om tillgänglighet och regional utveckling. Stödområde A har en speciell situation på grund av att området har en mycket låg befolkningstäthet samt är beroende av flygtrafiken för att upprätthålla en tillfredsställande tillgänglighet. På flertalet av de flyglinjer som berör stödområde A är det i dag allmän trafikplikt. Både Torsby flygplats, inom stödområde A, och Hagfors flygplats, inom stödområde B, upphandlas av Rikstrafiken. Dessa flygplatser är belägna inom olika stödområden men ligger mycket nära varandra. Hagfors har dessutom en mycket låg befolkningstäthet varför flygresor både till och från Hagfors är undantagna från skatteplikt trots att resor till övriga flygplatser inom stödområde B är skattepliktiga.

Även stödområde B samt Gotland är, på grund av sina geografiska lägen, beroende av flygtrafiken för tillgängligheten. Som ö skiljer sig Gotland från övriga regioner. Stödområde B och Gotland har dock inte samma låga befolkningstäthet som stödområde A varför endast resor från stödområde B och Gotland är undantagna från skatteplikt.

För Öresundsregionens del förväntas flygskatten, såsom Ronny Olander påpekar, ha störst betydelse när det gäller Sturups flygplats, som har störst antal resenärer. Sturups flygplats är sedan invigningen av Öresundsbron utsatt för konkurrens från Kastrups flygplats i Köpenhamn. Resenärer från Sverige kan enkelt och smidigt ta sig till Kastrup. Mot den här bakgrunden, och införandet av flygskatten, finns det skäl att noga följa utvecklingen för flygplatserna i Skåne.

Då Ronny Olander, som framställt interpellationen, anmält att han var förhindrad att närvara vid sammanträdet medgav tredje vice talmannen att Kerstin Engle i stället fick delta i överläggningen.

Anf. 20 KERSTIN ENGLE (s):

Fru talman! Jag vill tacka finansministern för svaret. För oss som bor i Skåne känns frågan om flygskatt mycket angelägen och faktiskt dubbelbottnad. Många känner sig mycket oroade över vilka konsekvenser skatten ska få för näringsliv och därmed för arbetstillfällen.

Risken med en skatt per passagerare är att flygplanen går med färre passagerare, i varje fall initialt. Risken finns att det leder till nedläggning av vissa avgångar.

Hur kan man då säkerställa att konsumenterna väljer miljövänliga alternativ, till exempel tåget, och inte tar bilen, åtminstone när det är geografiskt möjligt?

Att inlemma flyget i handeln med utsläppsrätter är något som just nu förbereds. Förslag väntas under år 2006, så varför inte avvakta ett sådant ställningstagande?

Det är gott och väl med de undantag i stödområdena som ministern använder en så stor del av svaret till att redogöra för. Skåne är naturligtvis inte berättigat till sådant stöd som kan motiveras i Norrlands inland. Men med tillväxt och befolkningsökning ökar också behovet av transporter. Detta är i sig positivt. Skåne har utvecklats till en tillväxtregion. Det

är bra för skåningarna, men man får inte glömma betydelsen av det för hela landet.

Det geografiska läget med närheten till Danmark och också Öresundsbronns tillkomst, som hittills bidragit till Skånes positiva utveckling, kan nu vändas till ett hot. De senaste åren har flygpriserna sänkts, så visst kan man tycka att det finns utrymme för att betala miljöavgifter. Men vem vill betala mer än nödvändigt för en tjänst?

Vi skåningar kan ju ta flyget från Kastrup i stället. Där är man i full färd med att avveckla flygskatten. Danmarks finansminister motiverar detta med att skatten hämmar utvecklingen och hotar jobben. Men oavsett hur konsumenter i södra Sverige väljer att ta sig till Kastrup blir det en ökad miljöpåverkan. Dessutom fortsätter naturligtvis flygets miljöpåverkan i Sverige även om resandet flyttas till Kastrup.

Det måste naturligtvis anses helt orealistiskt att flygbolagen sänker sina marginaler. De har redan lönsamhetsproblem – alltså är det oundvikligt att passagerarna får betala.

Jag beklagar att konsekvensanalysen är bristfällig både när det gäller vad det kan innebära att resandet övergår till andra transportslag och när det gäller konsekvenserna för flygbolagen i Sverige, för turism och för besöksnäringen.

Vi har erfarenheter från år 1991 när Danmark tog bort charterskatten. Då blev det en överströmning till Kastrup. Nu är vi återigen i läget att Danmark planerar att ta bort sin skatt. Det är ytterst beklagligt om lågprisbolagens planerade satsning på Sturup inte skulle bli av. Det har gjorts beräkningar i Skåne. 500–600 arbetstillfällen kan vara direkt hotade. Långsiktigt, med uteblivna nysatsningar, kan det röra sig om ytterligare 1 500 jobb.

Det är väl känt att det i den kommun där ett flygbolag har sin bas skapas många arbetstillfällen, inte bara på flygplatsen utan även i kommunen till exempel inom hotell- och restaurangbranschen. Det gäller också städning och annan service.

I Danmark finns det beräkningar som visar att de har förlorat en miljon turister per år på grund av flygskatten. Det är bara en tredjedel av flygresandet i Sverige som är tjänsteresor. Resten av resandet står turismen och besök hos släkt och vänner för.

Jag hade alltså önskat mig en djupare analys från den aspekten, så min fråga till finansministern blir i vad mån regeringen har gjort sådana här mer djuplodande analyser över hela spektrumet av konsekvenser.

Anf. 21 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Herr talman! Ibland måste man lyfta blicken. På torsdag firar Sveriges Redareförening sitt 100-årsjubileum i Göteborg. När man tittar på hur det ser ut i Sverige ser man att de flesta luftföreningarna kommer från trafiken, industrin och så vidare. Låt oss därför konstatera att, precis som det står i proposition 190, flyget per transportkilometer onekligen är det transportslag som har de största föreningarna.

I den bemärkelsen är det naturligtvis alldeles riktigt att vi ska ha en flygskatt i någon bemärkelse. Men sett till mängden måste man tyvärr konstatera – trots Redareföreningens 100 år – att det största problemet onekligen är alla utsläppen av högsvavlig olja och så vidare som båtar släpper ut i våra vatten.

Jag vill gärna berömma regeringen för åtminstone ett förslag under den här mandatperioden. Det är ett alldeles lysande förslag från miljöministern. Det handlar, herr talman, om att ta bort skatten på elektricitet till fartyg som ligger i hamnar så att man slipper använda de båtarnas motorer. Om det skulle vara så att det är finansministerns förslag vill jag säga att det är ett helt glimrande förslag. Det är ett miljöförslag som såvitt jag förstår ingen som verkligen är miljövän kan gå emot. Det är alltså ett alldeles utmärkt förslag.

I övrigt vill jag gärna säga – jag instämmer i de frågor som Kerstin Engle ställt i samband med interpellationen – att förslaget i proposition 190 har enorma brister. Framför allt visar det på en sak, nämligen på faran, herr talman, av att inte förstå vad gränsöverskridande överenskommelser kan innebära när man måste träffa sådana för att verkligen komma till rätta med de problem som man vill lösa. I stället träffar man en liten överenskommelse med två andra minoritetspartier.

Det förslag som nu ligger på riksdagens bord löser inte problemen. Man borde i stället ha satsat på en gränsöverskridande överenskommelse – ja, till och med på en blocköverskridande överenskommelse – så att man hade kommit fram till ett förslag och med kraft hade kunnat driva det som behövs, nämligen att till exempel få en koldioxidskatt inom hela EU så att någonting verkligen gjordes åt miljön. Nu gör man så, som Ronny Olander pekat på, att man flyttar trafiken från en flygplats till en annan.

För min del är jag helt övertygad när det gäller Socialdemokraternas överenskommelse med Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Jag noterar ännu en gång, herr talman, att ingen representant för dessa partier finns i kammaren nu. Det är den socialdemokratiske finansministern eller andra socialdemokrater som ständigt får ta dessa debatter när man ska försvara förslag som socialdemokrater i grund och botten inte står för och inte tycker är bra. Här har vi ytterligare ett sådant förslag. Det är så ofullkomligt.

Jag har noga läst hela proposition 190, vilken ännu inte behandlats i skatteutskottet. Hela argumentationen är alldeles utmärkt, men slutsatsen är totalt felaktig. Slutsatsen borde ha blivit just att vi med kraft inom EU ska driva detta med att verkliga åtgärder vidtas för att minska flygets påverkan. I stället väljer man en skatt som flyttar lite trafik från det ena landet till det andra. Detta är ingen miljöpolitik över huvud taget, utan det är flyttpolitik!

Hela svaret från finansministern – till exempel att det inte behövs en särskild skatt på resor från Hagfors eller så – visar bara en sak: att detta inte är en miljöskatt utan någonting helt annat. Det är nämligen en eftergivenhetsskatt till Miljöpartiet och Vänsterpartiet.

Anf. 22 Finansminister PÄR NUDER (s):

Herr talman! Bakgrunden till den nya flygskatten är, precis som sagts här i diskussionen, att flyget är det transportslag som har störst inverkan på miljön och att vi inte har några miljöstyrande verktyg för just det transportslaget.

Det finns mycket tydliga utredningar, och i propositionen redovisas konsekvensanalyser av hur den här skatten dämpar den alltmer ökade tillväxttakten av flygresandet baserat på analyser som är gjorda av Sta-

tens institut för kommunikationsanalys, SIKA. Slutsatsen där är entydig, nämligen att om alla flygresor ersätts med resor med andra transportslag resulterar det i sänkta koldioxidutsläpp per passagerarkilometer eftersom flygets utsläpp överstiger dem som orsakas av de alternativa färdmedlen. Detta är den miljöpolitiska bakgrunden till den skatt som vi nu diskuterar.

Regeringen tycker – precis som framförts i diskussionen här – att visst vore det önskvärt om vi kunde få ett allomfattande system i Europa, en utsläppshandel med rättigheter även för flyget, just med tanke på att flyget är det transportslag som bidrar till den största klimatpåverkan i förhållande till utfört transportarbete och, som sagt, dessutom är det transportslag där det är den snabbaste ökningen.

Det sistnämnda är dock värt att ta fasta på, att ökningen där är snabbast. Jag tror nämligen att det är lika tydligt och uppenbart för alla konsumenter att flyget verkligen har denna negativa inverkan. Det kanske framstår som betydligt mer miljövänligt är vad det i själva verket är att flyga helt enkelt därför att vi inte har haft en debatt om flygets konsekvenser på miljön. Nu tydliggör vi, i avvaktan på att vi får ett alleuropeiskt omfattande utsläppshandelssystem, för konsumenterna att det faktiskt är en kostnad för miljön att förflytta sig med hjälp av flyg. Detta gör vi med hjälp av 94 kr per passagerare som reser till en destination inom Europa och med 188 kr per passagerare som reser till en annan destination. Detta kommer att göra det än mer tydligt för än fler att flyget har negativa konsekvenser på miljön.

Så till den aktuella frågan om konsekvenser för Öresundsregionen och enkannerligen för Sturups flygplats. Jag är fullständigt övertygad om att det radikalt nya för Sturups vidkommande är det faktum att vi har byggt en bro över Öresund. Det gör det möjligt för skånska och andra resenärer att enkelt och smidigt förflytta sig till Kastrup och flyga därifrån. Alldeles oavsett om vi inför en flygskatt i Sverige eller inte utsätts Sturups flygplats för en helt ny konkurrenssituation med tanke på Öresundsbron. Det är i ljuset av det som man bör analysera Sturups situation mer än någon annans. Jag har till exempel lagt märke till att flygbolaget Ryan Air nu med motivering att flygskatten ska införas har dragit ned antalet flyglinjer från Sturup till Dublin. Å andra sidan har man samma motivering för att dra ned antalet flygresor från Göteborg till samma Dublin där man inte har någon Öresundsbro.

Jag tror att man ska vara väldigt försiktig med att dra alltför långtgående slutsatser när det gäller flygbolagens intressen i det här sammanhanget. Hade vi inte haft några miljöstyrande skatter på bilismen är jag helt övertygad om att man på samma sätt som flygindustrin nu gör hade larmat om de negativa konsekvenserna. Jag är helt övertygad om att det här ligger i linje med den opinion som finns i Sverige, nämligen att vi ska ha starka miljöstyrande instrument.

Anf. 23 KERSTIN ENGLE (s):

Herr talman! På en av statsminister Göran Perssons hearingar i kommissionen om minskat oljeberoende talade forskaren Jonas Åkerman från KTH om flyget och dess verkningar. Svensken flyger sex gånger mer än det globala genomsnittet, ca 300 mil per år och svensk. Drygt 10 % är inrikesresor, och flyget står för 25 % av trafiksektorns utsläpp. Skulle

man applicera koldioxidskatten på flyget skulle en flygresa Stockholm–London belastas med ytterligare 600 kr.

Vi är nog helt överens, ministern och jag, om att flyget ska vara med och betala sina miljökostnader. Då är det viktigt att hitta incitament så att vi verkligen får miljövänligare flyg. Det finns mycket att göra inom flygsektorn när det gäller både bränsle och motorer, men inte minst när det gäller start och landning och att flyga effektivt. Att behöva vänta på landningstillstånd gynnar definitivt ingen miljö.

I den av regeringen nyss överlämnade transportpolitiska propositionen finns det mycket positivt om samordning av transportslag och inte minst samordning över gränserna. Jag skulle kunna räkna upp många fler bra saker som regeringen har föreslagit än vad vi hörde här nyss. Införande av kilometerskatt på tunga lastbilar motiveras med en ökad konkurrensneutralitet för svensk åkerinäring. Motsvarande resonemang hade varit värdefullt på flygområdet.

När vi pratar om minskat oljeberoende och övergång till biobränslen talar vi samtidigt om de positiva sysselsättningseffekter som vi kan få av detta i Sverige. Men när det gäller flyget vidtar vi åtgärder som riskerar att gå i motsatt riktning. När det gäller konsumenterna tror jag att vi i princip är helt överens om den gröna skatteväxlingen, men här blev det mindre bra. För att stimulera medborgarna att ställa om energianvändningen av sina villor, köpa miljövänligare bilar med mera har regeringen kommit med många bra förslag som innebär att bilister och konsumenter får incitament att förändra sin konsumtion och då får incitament i den bemärkelsen att de får bidrag och att det blir billigare, inte att de ska betala mer. I fallet med flygskatten finns inga sådana incitament när det gäller miljön, varken för flygbolaget eller för konsumenten. I stället riskerar vi negativa effekter för tillväxt och sysselsättning.

Eftersom de flesta tycks vara överens om att inlemma flyget i handeln med utsläppsrätter, tycker jag att det vore värdefullt att få veta vad regeringen gör för att påskynda detta arbete i EU. Det tycks vara den mest angelägna åtgärden just nu att man ska få de incitamenten. Det har givit när det gäller industrin en mycket bättre miljö.

Anf. 24 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Herr talman! Det fanns ett ord i finansministerns inlägg här som var särskilt intressant. Det var ordet ”avvaktan”, i avvaktan på. Det säger så mycket om att finansministern i grund och botten tycker att detta inte är något bra förslag. Man vill ha ett helt annat förslag, som jag som god miljövän, som Kerstin Engle som god miljövän och som Pär Nuder som god miljövän tycker är mycket bättre, nämligen att vi skulle beskatta själva utsläppen. Det kan vi vara överens om. I stället ska man införa andra konstiga andra skatter under tiden.

Vi hade ett tag en skatt på aktiehandeln, valpskatt kallades den. Den gjorde att hela aktiehandeln flyttade till London. Nu får vi en flygskatt som tydligen inte kommer att få någon annan effekt än att man flyttar en massa landningar och belastar Kastrup ännu mer. Jag tycker inte att man ska dra den slutsatsen av SIKAs analyser att det skulle göra att antalet flygresor sjunker och så vidare. Jag tror inte på det. Däremot håller jag helt med om att flyget naturligtvis också, liksom andra transportslag,

Prot. 2005/06:123

15 maj

*Svar på
interpellationer*

måste ta sina kostnader. Det är det jag tycker att man inte gör utan man inför en annan konstig åtgärd.

Nej, herr talman, detta är en uppgivenhetens politik. I stället för att införa och satsa på någonting som skulle vara verkligt effektivt, nämligen skatt på koldioxidutsläpp flyttar man på grund av en flygskatt flygtrafiken från en flygplats till en annan. Dessutom kommer man, precis som man får göra när man inte gör det riktigt från början, att tvingas att göra massor med undantag. Vi har pratat som Hagfors, jag kan nämna Visby där det till exempel kan bli flygskatter i den ena riktningen men inte i den andra. Detta är ingen miljöpolitik, detta är en uppgivenhetens politik.

Anf. 25 Finansminister PÄR NUDER (s):

Herr talman! Kerstin Engle frågade om regeringen driver på i EU för att få ett europeiskt system med utsläppshandel. Ja, det gör vi, och vi gör det i olika sammanhang. Vi ska dessutom ha klart för oss att flygskatten är någonting som diskuteras väldigt intensivt i många av Europas länder av olika skäl, inte alla gånger från miljöpolitisk utgångspunkt men som en finansieringskälla för diverse saker. Flygskatten är en fråga som diskuteras, och den kommer att komma i flera länder med olika motiv. I vissa länder motiveras den av miljöpolitiken, i andra vill man öka inflödet till biståndet till tredje världen. Det finns en rad olika motiv för att införa flygskatter. Det viktigaste på sikt är naturligtvis att vi får till stånd ett gemensamt system, ett utsläppshandelssystem, på europeisk nivå.

Jag skäms inte alls att säga att vi inför den här flygskatten ”i avvaktan på” därför att Sverige brukar gå före andra länder. Vi brukar ligga steget före framför allt på miljöpolitikens område. Problemet är bara att om vi bara skulle vänta på andra länder, skulle vi få vänta väldigt länge.

Häromdagen var det två forskare som i Svenska Dagbladet utvecklade just den synpunkten. Jonas Åkerman och Stefan Gössling diskuterar kring olika effekter av å ena sidan den väldigt starka ökningen av flygrörelser och å andra sidan behovet av att långsiktigt få in ett utsläppshandelssystem. De för ett resonemang om allt effektivare flygplan som i och för sig kan minska effekterna på miljön, men de kommer ändå fram till följande slutsats: ”Det är på denna grund vi kommer fram till att flygresandet om drygt 20 år kan komma att stå för en större klimatpåverkan än bilresandet, trots allt effektivare flygplan. Att inlemma flyget i EU:s system för handel med utsläppsätter kan vara en del av en lösning. Men flyget kan troligen inte komma med i systemet förrän 2013. Om dagens utveckling fortsätter opåverkad kommer flygets utsläpp år 2013 att vara 25 procent högre än år 2006. Enbart denna ökning motsvarar utsläppen från motsvarande utsläpp från allt personbilsresande i Storstockholm under ett år.”

Vi har med andra ord inte råd att vänta så lång tid. Under tiden måste vi tydliggöra för konsumenterna att det kostar på för miljön att flyga, och det gör vi med hjälp av flygskatten.

Anf. 26 KERSTIN ENGLE (s):

Herr talman! Ja, vi är säkert helt överens om det här med miljön. Jag vet också att Jonas Åkerman har vissa frågetecken kring detta att inlemma flyget i handeln med utsläppsätter. Det visar också att det är viktigt att regeringen driver på och analyserar och att flygskatt är en

länderövergripande skatt. Det är väl ett bra exempel på en fråga som måste diskuteras i EU så att man får konkurrensneutralitet.

SIKA:s analyser av flygrörelserna är säkert bra. Men man kan ju också fundera kring vad minskat flygresande kan innebära för privatpersoner och för företag och företagsledare. Det är inte alltid positivt att bara minska flyget, utan det finns otroligt mycket mer man kan göra för att minska flygets miljöpåverkan.

Jag hoppas också, precis som finansministern, att flygskatten ska vara en tillfällig åtgärd i avvaktan på något som är väldigt mycket bättre. Men fram till dess är jag och många andra naturligtvis oroliga för de skador som kan åstadkommas, som jag har nämnt i mina tidigare inlägg.

Jag vill ändå tacka finansministern för svaret och förutsätter att regeringen följer utvecklingen mycket noggrant redan från första dagen, både för hela Sveriges skull och för den framtida miljöns skull.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2005/06:123

15 maj

*Svar på
interpellationer*

12 § Svar på interpellation 2005/06:375 om åtgärder mot reklam för sexuella tjänster

Anf. 27 Statsrådet JENS ORBACK (s):

Herr talman! Helena Höij har frågat justitieministern vilka åtgärder regeringen avser att vidta för att reklam för sexuella tjänster ska kunna förbjudas.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Jag delar till stor del Helena Höijs beskrivning av problemet. Över åren har denna problembild komplicerats, vilket delvis kan hänföras till den snabba tekniska utvecklingen. Detta har haft betydelse för både kvantitet, tillgänglighet och spridning i vår vardag av kränkande reklam generellt. Det har blivit svårare att värja sig och möjligheten att ”välja bort” könsdiskriminerande reklam har inskränkts. Det finns också tendenser i reklamen som är grövre, med en starkare anspelning på pornografi, än tidigare.

Dagligen blir människor, främst kvinnor, kränkta och diskriminerade av olika typer av marknadsföring. Detta är orimligt. Alla ska kunna ha tillgång till och kunna röra sig fritt i det offentliga rummet på lika villkor. När kvinnor och flickor framställs som objekt bidrar det till att upprätthålla föreställningen om kvinnors underordning. Den ständiga exponeringen av dessa bilder bidrar också till en normalisering och en avtrubbing där vi riskerar att inte längre reagera på kränkningar och sexuella trakasserier. Regeringen anser att kvinnors rätt till sin kropp och sexualitet i dag är beskuren från en rad olika håll. Motverkandet av stereotypa och objektifierande bilder av kvinnor, liksom av kommersialisering och exploatering av kvinnor, är viktiga delar i arbetet för att kvinnor ska kunna åtnjuta den rätten och för att uppnå ett jämställt samhälle.

Låt mig avslutningsvis klargöra att det redan enligt dagens lagstiftning är straffbart, som koppleri, att på olika sätt främja eller ekonomiskt utnyttja annans prostitution. Att till exempel tillåta annonser där prostitution erbjuds kan alltså bedömas som koppleri. Det kan även tilläggas

att lagstiftningen mot prostitution i flera avseenden nyligen stärkts och utvidgats. Vidare pågår just nu inom Regeringskansliet arbete med att ta fram ett förslag till en nationell handlingsplan för det fortsatta arbetet med att bekämpa prostitution och handel med människor för sexuella ändamål, särskilt kvinnor och barn. I handlingsplanen kommer ett antal åtgärder som regeringen ska genomföra under perioden 2007–2010 att presenteras. Regeringen avser att överlämna handlingsplanen till riksdagen i form av en skrivelse under våren.

Liksom prostitution är sexualiseringen av det offentliga rummet en prioriterad fråga för regeringen. På det området har regeringens insatser huvudsakligen inriktats på kartläggande, kunskapsspridande och attitydförändrande insatser. 2,5 miljoner kronor har avsatts i projektmedel för detta syfte. I ett tilläggsdirektiv har uppdrag givits till Medierådet att ha ett tydligt genusperspektiv på sitt arbete och att särskilt uppmärksamma frågor gällande pornografi. I dagarna utkom Medierådets rapport *Koll på porr – skilda röster om sex, pornografi, medier och unga*, vilken också har uppmärksammats i medierna. Regeringen bereder också frågan om att tillsätta en utredning gällande könsdiskriminerande reklam.

Anf. 28 Tredje vice talman HELENA HÖIJ (kd):

Herr talman! Jag vill tacka statsrådet för svaret, även om det direkt vidgar problemställningen till att handla om – jag använder formuleringen i statsrådets svar – spridning i vår vardag av kränkande reklam generellt. Min interpellation var faktiskt lite snävare än så.

Låt mig inledningsvis vara tydlig med att vi självklart måste ta oss an problemet – som ibland sammanfattas som sexualiseringen av det offentliga rummet – att vi behöver bilda opinion, förändra attityder och öka våra kunskaper och sprida den kunskap som finns. Här kan säkert regeringen och myndigheter göra en del, och det framgår av svaret. Det privata näringslivet kan göra en hel del och vi har Näringslivets etiska råd när det gäller det som handlar om reklam. Jag tror att det civila samhället är en oerhört viktig resurs för att stärka unga kvinnors självbild och självkänsla och vilja att delta i debatten och motverka den här utvecklingen i samhället.

Men min interpellation är som sagt, herr talman, mycket mer specifik än så. Den handlar specifikt om reklam för sexuella tjänster, alltså inte om diskriminerande reklam för kläder eller bilar där kvinnor utnyttjas på ett diskriminerande sätt. Jag hoppas att vi i den här debatten kan hålla ett lite snävare fokus så att jag från statsrådet kan få svar på frågan vad regeringen avser att göra på det här området.

Bakgrunden till min interpellation är bland annat de så kallade porr-bilar som kör omkring i Stockholm, det vill säga bilar som med stora ljusreklamskyltar med lättklädda kvinnor gör reklam för de sexklubbar som finns här i huvudstaden.

För mig är det självklart att ett samhälle som erkänner alla människors lika och okränkbara värde måste reagera när kvinnor så systematiskt kränks och utnyttjas, och då är sexklubbarna ett mycket allvarligt problem. Även om de har en laglig verksamhet, vet vi att det finns en tydlig och mycket omfattande kriminell verksamhet som är kopplad till de här sexklubbarna. Det visade Sexualbrottskommittén redan för fem år sedan, år 2001, i ett betänkande om brott mot sexköpslagen, koppleri,

narkotikabrott, olaga hot, misshandel och utpressning, som följer i sexklubbarnas spår. Den bild som klubbarna sprider av kvinnor är starkt kränkande.

Stockholms stad har genom ordningsföreskrifter försökt få bukt med det, men Länsstyrelsen i Stockholms län sade nej eftersom det inte var förenligt med vår yttrande- och tryckfrihetslagstiftning. Då skickade länsstyrelsen ett brev till regeringen för att uppmärksamma den på problemet och fråga vad de kunde göra i stället eller om regeringen var beredd att se över lagstiftningen. Enligt den information jag fått har regeringen inte svarat eller tagit några initiativ med anledning av brevet från länsstyrelsen.

Jag vill upprepa frågan om statsrådet kan tänka sig att vidta några åtgärder när det gäller reklam för sexuella tjänster. Vi har ett förbud mot prostitution i Sverige. Vi har en lag som förbjuder sexköp. Samtidigt står vi handfallna inför reklam som bjuder ut kvinnor till försäljning. Må så vara att det inte handlar om prostitution, att det handlar om posering och annat, men enligt mitt sätt att se kan vi inte acceptera det, och jag vill därför höra statsrådets syn på detta.

Anf. 29 Statsrådet JENS ORBACK (s):

Herr talman! Jag tycker att det är bra att försöka snäva in debatten, och jag ska göra vad jag kan för att besvara den fråga som Helena Höij specificerar.

För att komma åt någonting måste man titta på vilka verktyg man kan använda. Vi kan ta porrbilarna som exempel. Också jag tycker att de är en kränkning. De passerar utanför Rosenbad. Jag har stött på dem när jag stått med mina döttrar på ett övergångsställe, och de har frågat: Pappa, vad är det där? Det känns otillständigt. Det är en reklam som man inte kan ta sig bort från.

Det finns, tror jag, tre möjligheter att göra något. Den första är att titta på ordningsreglerna. Det var så Stockholms stad ville få bort porrbilarna, alltså för att de störde ordningen. Det fick de emellertid inte. Ärendet överklagades till länsrätten, men staden fick inte ta bort dem mot bakgrund av yttrandefriheten för den näringsidkaren.

Den andra möjligheten, det andra sättet, att komma åt det är att titta på marknadsföringslagen, att inte tillåta kränkande reklam. Jag tycker att det är kränkande att man åker omkring med nakna kvinnokroppar på bilen. Däremot kan man säga att det är en mer ”tillbörlig” reklam. Det är alltså mer otillbörligt att sälja motorsågar med nakna kvinnor på. I regeringen tittar vi nu på möjligheten att se över marknadsföringslagen för att den vägen ta bort könskränkande reklam.

Den tredje möjligheten, som Helena Höij vill att vi nu ska tala mer om, gäller hur vi kan göra något åt reklamen för sexuella tjänster. Det är ju så att reklam bara kan förbjudas om det är fråga om en olaglig sexuell tjänst. Hur lite vi än tycker om dessa klubbar måste vi kunna påvisa att de gör något olagligt. Där det kan påvisas är också reklamen olaglig, eftersom det då handlar om koppleri. Vi har i Sverige prejudicerande domar i fall där man uttryckligen gjort reklam för illegala tjänster – det fall jag tänker på gällde prostitution. Den annonsören fälldes och dömdes för koppleri.

Prot. 2005/06:123
15 maj

*Svar på
interpellationer*

Vi måste i så fall diskutera olagliga tjänster. Jag tror nämligen att det är svårt att säga till någon att den personen inte får göra reklam för en laglig tjänst, och då hamnar vi tillbaka i de två första delarna som jag talade om, alltså att man bryter ordningen eller att vi har en marknadsföringslag som inte tolererar könsdiskriminerande reklam.

Om vi ska göra något åt reklamen för sexuella tjänster måste vi tillse att den sexuella tjänst som erbjuds och görs reklam för också är olaglig. Det var i det sammanhanget jag talade om den svenska prostitutionslagstiftningen.

Anf. 30 Tredje vice talman HELENA HÖIJ (kd):

Herr talman! Att göra förändringar i marknadsföringslagen förstår jag blir svårt. Det är väldigt krångligt. Det finns många gränsdragningsproblem. Vi har mängder med utredningar på det området som visar hur svårt det är, och därför kan man diskutera om det behövs den långa beredningstid som vi haft för att se över marknadsföringslagen. Men då har vi åter vidgat frågan till att handla om kränkande reklam i största allmänhet, och eftersom det området är så svårt har jag valt att titta på reklam för just sexuella tjänster.

Vi har redan i dag förbud mot att göra reklam för laglig verksamhet. I tryckfrihetsförordningen och i yttrandefrihetsgrundlagen har vi undantag. Man får till exempel inte göra reklam för alkohol. I tryckfrihetsförordningens 1 kap. 9 § finns ett antal punkter uppräknade där grundlagen inte gäller. Det måste alltså in i grundlagen vilka områden det är. Jag tycker att man kunde ha en punkt om detta, och jag hade hoppats att regeringen varit beredd att utreda hur vi även kunde få in en punkt om sexuella tjänster, också lagliga sexuella tjänster. Det är inte förbudet att förtära alkohol, det är inte förbudet att sälja alkohol i Sverige, men det är förbudet att göra reklam för den.

Den lagen ligger under justitieministerns ansvarsområde, och därför var min fråga ursprungligen ställd till justitieministern. Jag debatterar gärna frågan med jämställdhetsministern, men det fanns en poäng med det. Jag tror nämligen att om vi ska vänta på att få förändringar i marknadsföringslagen tittar vi mycket långt in i framtiden. Tyvärr tittar vi väl även nu långt i framtiden, eftersom vi inte hinner få in några ändringar i grundlagen före valet. Nu drar det ut på tiden. Jag hade alltså velat att man skulle titta på möjligheten till ändringar i yttrandefrihetsgrundlagen och tryckfrihetsförordningen.

Vi hade samma debatt när det gällde barnpornografi. Det fanns en debatt om att vi inte kan förbjuda barnpornografi, att det inte går att kombinera med vår starka yttrandefrihetsgrundlag och vår starka tryckfrihetsförordning. Det visade sig dock vara möjligt. Vi fick in ett undantag i grundlagen. Det var Kristdemokraterna som drev den frågan. I dag finns inte ett enda politiskt parti som vill att vi ska ta bort det undantaget. Tvärtom vill alla ha den kvar, vilket jag ser när vi är ute och talar med företrädare för andra länder.

Vi är oerhört stolta över att vi klarat av att behålla en stark yttrandefrihet och en stark tryckfrihet samtidigt som vi kan lagföra personer som sprider barnpornografi. Vi har kunnat göra det till ett brott enligt den svenska lagen. Jag tycker att vi måste vara lika tydliga när det gäller

reklam för sexuella tjänster. Det går. Vi ska inte gömma oss bakom lagarna.

I debatten om yttrandefrihet och tryckfrihet förtränger man ofta att det även finns andra värden, värden som är lika grundläggande för demokratin som yttrandefrihet och tryckfrihet, som har lika starkt behov av skydd och där yttrandefriheten inte överordnas de andra värdena. Vi har på goda grunder redan inskränkt yttrandefriheten och tryckfriheten för att det finns andra värden som är lika viktiga för vår demokrati. Vi har ett sådant exempel i den här debatten.

Anf. 31 Statsrådet JENS ORBACK (s):

Herr talman! Jag kan i nästan alla stycken hålla med om det som Helena Höij tar upp. Det finns undantag när det gäller alkohol. Det finns undantag när det handlar om tobak, och så vidare. Däremot håller jag fast vid min princip att det finns tre möjligheter – ordningslag, marknadsföringslag och att se om det görs reklam för illegala tjänster.

Om jag tolkar Helena Höij rätt så menar hon att vi skulle kunna titta på marknadsföringslagen när det gäller just sexuella tjänster. Då kommer vi tillbaka till det andra instrumentet, nämligen marknadsföringslagen. I den beredning som vi nu har i Regeringskansliet avser vi att komma fram till ett förslag om hur vi ska arbeta med marknadsföringslagen.

Möjligen kan man tycka att den tar lång tid. Men vi vet ju att också kd har gjort liknande försök, där man har fått både konstitutionsutskottet och lagutskottet emot sig. Man har sagt att detta är en inskränkning i yttrandefriheten. Det är två rekvisit som måste uppfyllas: Ni måste visa att det har blivit mycket värre, och ni måste visa att alla åtgärder har varit verkningslösa. Därför är det viktigt, när vi nu kommer med denna fråga igen, att vi skapar en utredning och tar fram direktiv som verkligen leder till att vi kan komma fram till ett annat beslut, precis som en åklagare inte ska ta upp ett fall om han inte tror att det kan bli en fällande dom.

Därför tar det tid. Det handlar om att vi ska få ett bra underlag för att få igenom en lag som vi alla kan stå för.

Anf. 32 Tredje vice talman HELENA HÖIJ (kd):

Herr talman! Jag delar statsrådets bedömning och åsikten att vi måste göra något åt detta. Jag har också läst lagutskottets senaste betänkande där man har behandlat motioner på det här området. Där talar man om de rekvisit som måste vara uppfyllda för att man ska kunna göra inskränkningar i marknadsföringslagen. Det beror på att marknadsföringslagen lyder under de yttrandefrihets- och tryckfrihetsgrundlagarna som vi har i dag.

Om det nu visar sig att det är svårt att få igenom en förändring i marknadsföringslagen måste vi kanske se över yttrandefrihets- och tryckfrihetsgrundlagarna. Behöver vi kanske ett undantag där? Det är ju dessa grundlagarna som sätter käppar i hjulet för ändringar i marknadsföringslagen. Nu har vi gått på pumpen så många gånger.

Jag delar ambitionen med det vida ”scopet”, men vill vi uppnå resultat här måste vi nog inskränka oss. Sedan får vi tala om det som vi diskuterade i början på den här debatten: attitydförändringar, opinionsbildning, kunskapsspridning och så vidare.

Vi måste få en lag som stoppar de verkligt grova fallen där man gör reklam för kvinnors kroppar. Om vi lyckas med det har vi mer på fötterna när vi diskuterar språkbruket på gymnasierna med unga tjejer och killar. Då har vi mer på fötterna när vi pratar med det privata näringslivet om hur de utformar reklam. Men om vi inte ens lyckas sätta stopp för reklam för kvinnors kroppar sätter vi oss själva i ett underläge.

Mot bakgrund av den långa historia som denna fråga har måste vi nu titta på en annan lösning. Då måste vi se på detta specifika problem och överväga om vi ska skapa ett undantag i YGL och TF.

Anf. 33 Statsrådet JENS ORBACK (s):

Herr talman! Jag tror att vi kan göra saker tillsammans på ett bra sätt. Vi är båda oroliga som samhällsmedborgare och kanske också som föräldrar. Vi kan se att det har blivit mycket värre.

Det värsta scenariot jag kan tänka mig är att vi slår oss till ro och finner oss i att det är så här. Våra barn har bara en uppväxt, och som barn är det lätt att tro att det är så här det ska vara. Därför är jag mycket tacksam för den här debatten, för att vi lyfter upp den stereotypisering och objektifiering av pojkar och flickor som gör att handlingsalternativen begränsas. För många flickor framstår det som att man måste vara på ett visst sätt för att tillfredsställa andras förväntningar.

Jag hoppas att jag kan komma tillbaka till Helena Höij med förslag på konkreta åtgärder. Men till att börja med är jag glad för att vi har den här debatten. Verkligheten är något vi utformar, och den är inte självklar.

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Motioner

med anledning av framst. 2005/06:RRS25 Riksrevisionens styrelses
framställning angående den statliga kemikalietillsynen
2005/06:MJ59 av Marie Wahlgren m.fl. (fp)

med anledning av framst. 2005/06:RRS26 Riksrevisionens styrelses
framställning angående länsstyrelsernas tillsyn av överförmyndare
2005/06:L29 av Margareta Israelsson och Siw Wittgren-Ahl (s)

Justitieutskottets betänkanden

2005/06:JuU32 Ett stärkt nämndemannainstitut

2005/06:JuU37 Utfärdande av provisoriska pass för barn för direkt resa
till Sverige

2005/06:JuU39 Vissa frågor om förhandsavgörande från EG-domstolen

Lagutskottets betänkanden

2005/06:LU26 Lagstiftning om franchising

2005/06:LU29 Offentliga uppköpserbjudanden på aktiemarknaden

2005/06:LU30 Europakooperativ

Socialförsäkringsutskottets betänkanden
2005/06:SfU10 Migration och asylpolitik
2005/06:SfU14 Genomförande av EG-direktiven om överföring av passageraruppgifter och uppehållstillstånd för studier

Socialutskottets betänkande
2005/06:SoU30 Nationell IT-strategi för vård och omsorg

14 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 15 maj

2005/06:1607 av *Staffan Danielsson* (c) till samhällsbyggnadsminister
Mona Sahlin
Naturgaslagen
2005/06:1608 av *Staffan Danielsson* (c) till samhällsbyggnadsminister
Mona Sahlin
Eons fossilgasledning
2005/06:1609 av *Annika Qarlsso* (c) till statsrådet Jens Orback
Stöd till kvinnoorganisationer
2005/06:1610 av *Maria Hassan* (s) till statsrådet Morgan Johansson
Socialt utsatta flickor
2005/06:1611 av *Joe Frans* (s) till utrikesminister Jan Eliasson
Läget i Darfur
2005/06:1612 av *Joe Frans* (s) till utrikesminister Jan Eliasson
EU–Afrika dialog
2005/06:1613 av *Johan Pehrson* (fp) till justitieminister Thomas Bodström
Förövare som dömts för övergrepp mot barn
2005/06:1614 av *Staffan Danielsson* (c) till utrikesminister Jan Eliasson
Svenska medborgares rätt till hjälp vid allvarig sjukdom utomlands
2005/06:1615 av *Åsa Torstensson* (c) till näringsminister Thomas Östros
Fler företag och fler anställda
2005/06:1616 av *Lennart Fremling* (fp) till statsrådet Ulrica Messing
SJ:s monopol på trafiken på Dalabanan
2005/06:1617 av *Lars-Ivar Ericson* (c) till statsrådet Ibrahim Baylan
Idrott i skolan
2005/06:1618 av *Lars-Ivar Ericson* (c) till statsrådet Ylva Johansson
Vård vid hjärtinfarkt
2005/06:1619 av *Solveig Hellquist* (fp) till justitieminister Thomas Bodström
Bristen på åklagare i Västernorrland

2005/06:1620 av *Anna Grönlund Krantz* (fp) till finansminister Pär Nuder
Sänkt moms på skidliftar

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 30 maj.

15 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 12 maj

2005/06:1480 av *Allan Widman* (fp) till försvarsminister Leni Björklund
Tvångsmedel för svenska soldater utomlands

2005/06:1540 av *Mikael Oscarsson* (kd) till utrikesminister Jan Eliasson
Internationell religionsfrihet som prioriterat område i utrikespolitiken

2005/06:1541 av *Tuve Skånberg* (kd) till utrikesminister Jan Eliasson
Kontakten med regeringar som kränker religionsfriheten

2005/06:1543 av *Lars-Ivar Ericson* (c) till utrikesminister Jan Eliasson
Mänskliga rättigheter i Turkiet

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 30 maj.

16 § Kammaren åtskildes kl. 12.44.

Förhandlingarna leddes
av tredje vice talmannen från sammanträdet början till och med 11 §
anf. 20 (delvis) och
av talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

CHARLOTTE RYDELL

/Eva-Lena Ekman

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Meddelande om frågestund.....	1
3 § Hänvisning av ärenden till utskott	1
4 § Förnyad bordläggning	1
5 § Bötesbelopp	2
Justitieutskottets betänkande 2005/06:JuU25	2
(Beslut skulle fattas den 16 maj.)	2
6 § En effektivare ordningsbotshantering	2
Justitieutskottets betänkande 2005/06:JuU41	2
(Beslut skulle fattas den 16 maj.)	2
7 § Svar på interpellation 2005/06:386 om kompletterande utbildning för utländska akademiker.....	2
Anf. 1 Utbildnings- och kulturminister LEIF PAGROTSKY (s).....	2
Anf. 2 ANA MARIA NARTI (fp).....	3
Anf. 3 Utbildnings- och kulturminister LEIF PAGROTSKY (s).....	4
Anf. 4 ANA MARIA NARTI (fp).....	5
Anf. 5 Utbildnings- och kulturminister LEIF PAGROTSKY (s).....	6
Anf. 6 ANA MARIA NARTI (fp).....	7
Anf. 7 Utbildnings- och kulturminister LEIF PAGROTSKY (s).....	7
8 § Svar på interpellation 2005/06:385 om utnyttjande av stöd från EU:s sociala fonder	8
Anf. 8 Statsrådet HANS KARLSSON (s)	8
Anf. 9 ANA MARIA NARTI (fp).....	9
Anf. 10 Statsrådet HANS KARLSSON (s)	10
Anf. 11 ANA MARIA NARTI (fp).....	10
Anf. 12 Statsrådet HANS KARLSSON (s)	11
Anf. 13 ANA MARIA NARTI (fp).....	11
9 § Svar på interpellation 2005/06:376 om översyn av regelverket för a-kassan	12
Anf. 14 Statsrådet HANS KARLSSON (s)	12
Anf. 15 MIKAEL DAMBERG (s)	12
Anf. 16 Statsrådet HANS KARLSSON (s)	13
Anf. 17 MIKAEL DAMBERG (s)	13
10 § Svar på interpellation 2005/06:379 om vuxenmobbing	14
Anf. 18 Statsrådet HANS KARLSSON (s)	14
11 § Svar på interpellation 2005/06:373 om skatt på flygresor	14
Anf. 19 Finansminister PÄR NUDER (s).....	14
Anf. 20 KERSTIN ENGLE (s).....	15
Anf. 21 GUNNAR ANDRÉN (fp)	16
Anf. 22 Finansminister PÄR NUDER (s).....	17
Anf. 23 KERSTIN ENGLE (s).....	18

Anf. 24	GUNNAR ANDRÉN (fp)	19
Anf. 25	Finansminister PÅR NUDER (s)	20
Anf. 26	KERSTIN ENGLE (s)	20
12 §	Svar på interpellation 2005/06:375 om åtgärder mot reklam för sexuella tjänster	21
Anf. 27	Statsrådet JENS ORBACK (s)	21
Anf. 28	Tredje vice talman HELENA HÖIJ (kd)	22
Anf. 29	Statsrådet JENS ORBACK (s)	23
Anf. 30	Tredje vice talman HELENA HÖIJ (kd)	24
Anf. 31	Statsrådet JENS ORBACK (s)	25
Anf. 32	Tredje vice talman HELENA HÖIJ (kd)	25
Anf. 33	Statsrådet JENS ORBACK (s)	26
13 §	Bordläggning	26
14 §	Anmälan om frågor för skriftliga svar	27
15 §	Anmälan om skriftliga svar på frågor	28
16 §	Kammaren åtskildes kl. 12.44.	28

